

**FELSEFE ÖĞRETMENLERİNİN ÖĞRETİM
YÖNTEMLERİNİ KULLANMA DÜZEYLERİNİN
ÖĞRETMEN VE ÖĞRENCİ GÖRÜŞLERİ
AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ**

Zafer YILMAZ*

Mustafa CİHAN**

Çavuş ŞAHİN***

ÖZET

Bu çalışma ile, felsefe öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları öğretim yöntemlerinin hangi düzeyde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın evrenini Erzurum il merkezindeki felsefe öğretmenleri ile öğrenciler; örneklemini ise, random yoluyla seçilen 20 öğretmen ve 210 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen verilere göre, felsefe öğretmenlerinin çok fazla değişik öğretim yöntemlerini kullanmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Sonuca göre de bazı önerilere gidilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Felsefe, Felsefe Öğretimi, Öğretim Yöntemleri, Etkili Öğrenme-Öğretme.*

ABSTRAC

With this study it is tried to determine the level of teaching methods of philosophy teachers during their courses. Universe of the study consists of teachers and student in Erzurum city centre and the subject of this study

* Arş.Gör., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Felsefe Grubu ABD

** Yrd.Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Felsefe Grubu ABD

*** Dr., Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği ABD.

csahin@atauni.edu.tr

consists of teachers and students selected at random. Therefore, the questionnaire prepared by the researchers has been applied to 20 philosophy teachers and 210 students who are included in the subjects. According to the data collected, it has been found that philosophy teachers have not used various teaching methods. Some suggestions have been set forth related to the results.

Key words: *Philosophy, Teaching Philosophy, Teaching Methods, Effective Learning and Teaching*

1.GİRİŞ

Günümüzde özellikle bilgi toplumunun ve bilgi çağı insanının nitelikleri, geleneksel insan niteliklerinden tümüyle farklılık kazanmıştır. Bilgi toplumu insanından girişimci, yaratıcı, esnek, bilgiye ulaşma yollarını bilen, bilgi teknolojilerini tanıyıp kullanabilen, bildikleri ile öğrenme yaşantılarının arasında doğrusal ilişkiler kurarak yeni bilgiler üretebilen, kendini sürekli geliştirme güç ve yeterliliğe sahip olması beklenmektedir (Uluğ, 1999:47). Bu özelliklere sahip insanların daha da başarılı olacağı düşünülmektedir. O halde öğretmenlerin de bu özelliklerinin sürekli geliştirilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Okulda, öğretim hizmetlerinin gerçekleştirilmesi sürecinde, öğrencilerin bilgiyi nasıl elde edecekleri konusunda öğretmen ve öğrencilerin izleyecekleri yöntem ve tekniklerin önemi yadsınamayacak kadar büyüktür (Gültekin ve arkadaşları, 2001:96; Senemoğlu, 1997:385; Bilin, 1993:15; Özden,1991:102; Büyükkaragöz ve Çivi, 1994:69; Yalın, 2003:59). Bu yönüyle öğretim, öğretim programının, “okul” denilen ortamda, öğrencilere uygulanması demek olduğuna göre, böyle bir öğrenme-öğretme etkinliğinin uygulanması sürecinde, öğrencilerin, özel amaçlarda kapsanan özellikleri gerektiği gibi kazanabilmeleri ve kalıcı izli bir davranış

değişikliği oluşturabilmeleri için birtakım ilkelere, yöntemlerden yararlanmaya ihtiyaçları vardır. Bu konuda, gerek öğrencilerin gerekse öğretmenin işini kolaylaştıracak ve etkili öğrenme-öğretmeyi sağlayacak yöntem ve teknikler işe koşulur.

O halde öğretim yöntemi nedir? Öğretim yöntemi bugüne kadar farklı şekillerde tanımlanmıştır. Bu tanımlardan birine göre, öğretim yöntemi, öğrenciyi hedefe ulaştırmak için izlenen yoldur (Fidan, 1996:168). Diğer bir tanıma göre, öğrencilerin özellikleri, ders araç-gereçleri ile tüm öğrenme durumları göz önünde tutularak belirlenen ve izlenen mantıklı yoldur (Oğuzkan, 1985:72). Bir başka tanıma göre de, bir dersin amacını ve görevini emin ve en iyi yolla yerine getirmek için düzenlenmiş hareket biçimidir (Hesapçioğlu, 1992:134). Descartes'e göre (1989:4-5) ise, yöntemin bütün sırrı, kolaydan başlayarak yavaş yavaş ve basamak basamak en karmaşığa değin ilerlemektir.

Bugün artık karşımızda tek program ve ona göre düzenlenmiş konuları ihtiva eden tek boyutlu dar ve sınırlı bir insan anlayışına dayalı bir öğretim şekli düşünülmemelidir. Bu yüzden çeşitlilik esas olmalıdır. Bu çeşitlilik insanı kucaklayacak şekilde geliştirilmeli, yöntem her zihin için uyulması gereken tek yol olmamalıdır (Tozlu, 2003:84).

Etkili öğretim amacıyla uygulanan öğretim yöntemlerinin öğrenme üzerinde büyük bir etkisi vardır (Küçükahmet, 2003:52; Joyce ve Weil, 1996:19). Bir sınıf ortamında, öğretmenin öğrencilerle, öğrencilerin de birbirleriyle etkileşim içinde bulunması hem doğal, hem de kaçınılmazdır. Böyle bir ortamda değişik yöntemlerin birlikte kullanılması öğretimi etkili kılar. Ayrıca, bir öğretim etkinliğinde, kullanılan yöntemler içinde, çeşitli tekniklerden yararlanılabilir. Bir öğrenme-öğretme durumunda en iyi, en etkili tek bir yöntemden söz etmek ve yalnızca o yöntemle yetinmek yanlış olur. Bugün kullanılan öğretim yöntemleri arasında, kesin bir seçim yaparak, şu ya da bu yöntemin en iyi yöntem olduğunu ileri sürmek doğru değildir. Her yöntemin olumlu ve olumsuz yönleri vardır.

Öğretmen, öğrencilere kazandırılacak davranışların tür ve düzeyine dayalı olarak, düzenlatım, tartışma, örnek olay, gösteri, problem çözme, bireysel öğretimi ve rol yapma gibi yöntemler arasından seçim yapabilir. Belirli davranışların öğrencilere kazandırılmasında bir çok yöntem ayrı ayrı kullanılabilir gibi, birkaç yöntem birlikte de kullanılabilir. İşman ve Eskiçalı'ya (2003:85-86) göre, öğretim yöntemleri, esas itibariyle öğrencilere kazandırılacak davranışların özelliklerine göre seçilmekle birlikte, yöntem seçimini etkileyen diğer birçok faktör vardır: Öğrenci grubunun büyüklüğü, zaman, öğretim ortamı, araç-gereç durumu, öğretmenin yeterliliği ve tutumu gibi özellikler dikkate alınmalıdır.

Öğretmenlerin, öğrenme yaşantılarını doğru planlama ve kullanmada becerikli olmaları temeldir. Hedeflere ulaşmak için seçilen içerik kadar uygulanan yöntem de çok önemlidir. Hatta çeşitli disiplinlerde meydana gelen gelişmelerin sonucu olarak, geçmişe göre, daha çok bilinenin ortaya çıkarılması bir disiplin içinde içerikten çok yönetime önem verilmesi sonucunu doğurmuştur. Burada karşımıza çıkan, her dersin kendine göre özellikleri olduğudur. Öğretmenler girdikleri sınıfın ve dersin konusuna göre dersin işlenişini planlamak durumundadırlar. Dersin ve konuların özelliğine göre çeşitli yöntemlerden yararlanılarak yapılacak bir öğretim, verimi arttıracak önemli bir etkidir.

Öğretmenler derslerinde birçok öğretim yöntemlerini kullanırlar. Bu bağlamda felsefe dersinde de öğretmenin dersin amaç ve içeriğine göre, uygun yöntemleri kullanması kaçınılmazdır. Çünkü felsefe öğretimi sıradan bir bilgi öğretimi değildir (Çüçen, 1999:26). Bu nedenle felsefe dersinin öğretiminde uygun yöntemlerin seçilmesi ve kullanılması felsefe öğretimi başarıya götüren bir yol olacaktır.

Felsefe öğretimi tek bir yöntem ile değil, farklı birçok yöntem kullanılarak yapılan bir öğretim faaliyetidir. Çünkü "felsefe, insanın durmadan ilerleyerek atılmak, verileri eleştirmek, yeni çözüm yolları aramak çabasının bir ürünü olarak ortaya çıkar" (Öner, 1995:12). Böylece felsefe

özü gereği sadece tek bir yöntem ile sınırlı olarak gerçekleştirilebilen bir faaliyet olarak düşünülmemelidir.

Felsefe öğretiminde farklı yöntemler etkili bir şekilde kullanılırken, öğrencinin felsefe problemleri üzerinde düşünebilme ve olaylara bağımsız bakabilme, eleştirel bir bakış açısı kazanabilme, çok boyutlu ya da özgür düşünebilme gibi davranışların kazandırılması amaçlanır. Bu nedenle felsefe derslerini öğrenciler arasında ezberlenecek bir ders olmaktan çıkarmalı, öğrencilere yorumlayabilme, eleştirebilme ve tartışabilme becerilerini kazandırmalıdır.

Bu ortaya konan görüşler doğrultusunda, felsefe öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları öğretim yöntemlerinin hangi düzeyde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

1. 1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, ortaöğretim okullarında görev yapan felsefe öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemlerini belirlemektir. Bu temel amaç çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır.

1. Öğrencilere göre, felsefe dersinde öğretmenler hangi öğretim yöntemlerini ne düzeyde kullanmaktadırlar?
2. Öğretmenlere göre, felsefe dersinde öğretmenler hangi öğretim yöntemlerini ne düzeyde kullanmaktadırlar?
- 3.Örnekleme alınan felsefe öğretmenleri ile öğrencilerin görüşleri arasında anlamlı bir fark ya da tutarlılık var mıdır?

1. 2. Varsayımlar

1. Araştırmaya katılan deneklerin, geliştirilen anketlere verdikleri cevaplarda, içten ve yansız davrandıkları,

2. Araştırma için kendilerine başvuru alan uzmanların görüşleri geçerli olup, çeşitli kaynaklardan sağlanan bilgilerin gerçeği yansıttığı,

3. Araştırma örnekleme alınan felsefe öğretmenleri ve öğrencilerin ankette sorulan öğretim yöntemlerini bildikleri varsayılmıştır.

1. 3. Sınırlılıklar

Bu araştırma;

1. Felsefe öğretmenlerinin kullandıkları öğretim yöntemleri ile,
2. 2003-2004 öğretim yılında Erzurum il merkezinde ortaöğretim okullarındaki 20 felsefe öğretmeni ve 210 öğrenci ile,
3. Konuyla ilgili ulaşılabilen yerli ve yabancı eserler ile sınırlıdır.

2. YÖNTEM:

Bir betimsel çalışma olan bu çalışmada, tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Bu yöntem olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan araştırmalarda kullanılır (Kaptan, 1991:59).

Bu çalışmada, evrene dahil Erzurum il merkezinde ortaöğretim okullarındaki felsefe öğretmenlerinin ve öğrencilerinin görüşlerine başvurulmuş, öğretmen ve öğrenciler için ayrı anket formu oluşturulmuştur. Ayrıca, geniş bir literatür taraması yapılarak araştırmanın amacı ve sınırlılıkları çerçevesinde kavramsal yapının kuramsal temele dayalı olarak ortaya konulmasına ve var olan durumun betimlenmesine çalışılmıştır.

2. 1. Evren ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 2003-2004 öğretim yılında Erzurum İl Merkezinde ortaöğretim Okullarındaki Felsefe öğretmenleri ve öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma evreninin tümüne ulaşmanın zor olduğu düşünüldüğü için, evren içerisinden örneklem, random yoluyla seçilen ortaöğretim okullarındaki 20 felsefe öğretmeni ve 210 öğrenci ele alınmıştır. Bu teknikle örneklemin, evreni temsil etmesi ve sonuçlara etki edeceği düşünülen faktörlerin mümkün olduğu kadar kontrol altında tutulması amaçlanmıştır Erdoğan, 1988:89.

Araştırmamızda kullanılan yöntemde örnek seçimi olasılık hesabına dayandırılmıştır. Seçimin tümüyle rastlantıya bağlı olması dolayısıyla

seçilen örneğin ana kütleyle yüksek derecede temsili sağlanmış olur. Yani, seçilen örnekte yer alan elemanlarda şu veya bu yönde varolabilecek sapmalar, elemanların yeterli büyüklükte olmasından ötürü birbirini götürecektir, sonunda sapma olasılığı en az olan bir örnek elde edilmiş olacaktır (Seyidoğlu, 1995:32).

2. 2. Veri Toplama Aracı

Araştırmamızda ölçme aracı olarak anket kullanılmıştır. Toplanan bilgilerin gerçeği yansıtması için, ölçme aracının güvenilirlik ve geçerlik özelliğinin istenilen düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Bu tespiti yapmak için eş formulu yöntemi kullanılarak güvenilirlik hesaplamasında Cronbach Alpha katsayısından faydalanılmıştır. Felsefe öğretmeni anketi için 0,91, öğrenci anketi için ise 0,89 olduğu belirlenmiştir. Güvenirlik hesaplaması için ise 10 felsefe öğretmeni ile 75 öğrenciye anket uygulanmıştır.

Anketin geçerlik düzeyini belirlemek için, öncelikle, konu ile ilgili yapılan araştırmalarda kullanılan anketler taranmış, danışman ve uzman görüşlerine başvurulmuştur. Ayrıca, ön uygulama ile anket uygulanacak öğrencilerden ve felsefe öğretmenlerinden içerik ve yapıya ilişkin görüşler alınmış, bu görüşler doğrultusunda anket tekrar düzeltilmiştir. Dil, imla, anlatım ve noktalama yönlerinden Türk Dili uzmanlarından alınan önerilere göre düzeltmeler yapılarak ankete son şekli verilmiştir.

Ölçme araçlarının belirtilen özellikler açısından istenilen düzeyde olması, geliştirilmesi ile mümkündür. Bu nedenle, ölçme aracı veri toplamak için uygulamadan önce, konu alanı uzmanlarının görüşleri alınarak ve örneklem grubu ile benzerlik gösteren bir başka grup üzerinde uygulama yaparak geliştirilmelidir (Baykul, Gelbal ve Kelecioğlu, 2001:39).

2. 3. Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Anket sonuçlarının yüzdesi, frekansı ve ortalaması alınmıştır. Ortalama sonuçlarının analiz edilmesinde kullanılan ölçek ise 1.00-175

aralığı için “asla kullanmaz”; 1.76-2.25 aralığı için “ara sıra kullanır”; 2.26-3.00 aralığı için “sık sık kullanır” olarak kabul edilmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

Tablo 1: Felsefe Dersinde Öğretim Yöntemlerinin Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerinin Dağılımı

No	Kullanılan Öğretim Yöntemleri	Sık Kullanır		Ara Sıra Kullanır		Asla Kullanmaz		Toplam		- x (Ortalama)
		f	%	f	%	f	%	f	%	
1	Anlatım Yöntemi	169	80.5	35	16.7	6	2.9	210	100	2.77
2	Soru-Cevap Yöntemi	88	41.9	113	53.8	9	4.3	210	100	2.37
3	Tartışma Yöntemi	82	39.0	105	50.0	23	11.0	210	100	2.28
4	Beyin Fırtınası Yöntemi	33	15.7	106	50.5	71	33.8	210	100	1.81
5	Test Teknikleri Yöntemi	46	21.9	117	55.7	47	22.4	210	100	1.99
6	Problem Çözme Yöntemi	43	20.5	107	51.0	60	28.6	210	100	1.91
7	Örnek Olay Yöntemi	83	39.5	94	44.8	33	15.7	210	100	2.23
8	Gösteri Yöntemi	10	4.8	74	35.2	126	60.0	210	100	1.44
9	Gezi-Gözlem Yöntemi	7	3.3	39	18.6	164	78.1	210	100	1.25
10	Drama(Rol Yapma)Yöntemi	18	8.6	50	23.8	142	67.6	210	100	1.4
11	Ev Ödevi Yöntemi	22	10.5	86	41.0	102	48.6	210	100	1.61
12	Grup Çalışması Yöntemi	10	4.8	79	37.6	121	57.6	210	100	1.47
13	Görüşme Yöntemi	31	14.8	92	43.8	87	41.4	210	100	1.73
14	Benzetişim Yöntemi	44	21.0	95	45.2	71	33.8	210	100	1.87

15	Konferans Verme Yöntemi	13	6.2	40	19.0	157	74.8	210	100	1.31
16	Panel Yöntemi	7	3.3	38	18.1	165	78.6	210	100	1.24
17	Proje Yöntemi	3	1.4	59	28.1	148	70.5	210	100	1.30
18	Mikro Öğretim Yöntemi	7	3.3	39	18.6	164	78.1	210	100	1.25
19	Alan Araştırması Yöntemi	18	8.6	68	32.4	124	59.0	210	100	1.49
20	Bireysel Çalışma Yöntemi	44	21.0	93	44.3	73	34.8	210	100	1.86
21	Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi	3	1.4	19	9.0	188	89.5	210	100	1.11

Tablo 1’de, Felsefe dersinde öğretim yöntemlerinin kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin dağılımı görülmektedir. Öğrencilere göre, felsefe öğretmenleri öğretim yöntemlerinden en fazla anlatım yöntemini kullanmaktadırlar ($\bar{x}=2.77$). Daha sonra sırasıyla, soru-cevap yöntemini ($\bar{x}=2.37$), tartışma yöntemini ve örnek olay yöntemini kullandıklarını ifade etmişlerdir. Felsefe öğretim yöntemlerinden olan diğer belli başlı öğretim yöntemleri de “ara sıra kullanır” ile “asla kullanmaz” derecesi arasında kullandıklarını düşünmektedirler. Burada karşımıza çıkan en önemli yöntemlerden biri olan, “bilgisayar destekli öğretim yöntemini” öğretmenlerinin asla kullanmadıklarını belirtmiş olmalarıdır ($\bar{x}= 1.11$). Oysa çağımızda, gelişmiş toplumların her alanda olduğu gibi eğitim alanında da bilgi teknolojilerinden yararlanma çabası içerisinde oldukları düşünüldüğünde; toplumdaki değişme ve gelişmenin doğal öncüsü olan öğretmenlerinde, teknolojik gelişmeleri takip ederek, yeni kuşakları eğitmeye, bilgisayar destekli öğretim yöntemini daha sık kullanmaları gerektiği söylenebilir.

Tablo 2:Felsefe Dersinde Öğretim Yöntemlerinin Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

No	Kullanılan Öğretim Yöntemleri	Sık Kullanırım		Ara Sıra Kullanırım		Asla Kullanmam		Toplam		- x (Ortalama)
		f	%	f	%	f	%	f	%	
1	Anlatım Yöntemi	13	65.0	7	35.0	---	---	20	100	2.65
2	Soru-Cevap Yöntemi	18	90.0	2	10.0	---	---	20	100	2.90
3	Tartışma Yöntemi	12	60.0	8	40.0	---	---	20	100	2.60
4	Beyin Fırtınası Yöntemleri	2	10.0	16	80.0	2	10.0	20	100	2.00
5	Test Teknikleri Yöntemi	5	25.0	13	65.0	2	10.0	20	100	2.15
6	Problem Çözme Yöntemi	7	35.0	13	65.0	---	---	20	100	2.35
7	Örnek Olay Yöntemi	5	25.0	13	65.0	2	10.0	20	100	2.15
8	Gösteri Yöntemi	3	15.0	8	40.0	9	45.0	20	100	1.70
9	Gezi-Gözlem Yöntemi	---	---	4	20.0	16	80.0	20	100	1.20
10	Drama(Rol Yapma)Yöntemi	4	20.0	6	30.0	10	50.0	20	100	1.70
11	Ev Ödevi Yöntemi	---	---	16	80.0	4	20.0	20	100	1.80
12	Grup Çalışması Yöntemi	4	20.0	12	60.0	4	20.0	20	100	2.00
13	Görüşme Yöntemi	4	20.0	14	70.0	2	10.0	20	100	2.10
14	Benzetişim Yöntemi	4	20.0	16	80.0	---	---	20	100	2.20
15	Konferans Verme Yöntemi	1	5.0	10	50.0	9	45.0	20	100	1.60
16	Panel Yöntemi	---	---	6	30.0	14	70.0	20	100	1.30
17	Proje Yöntemi	1	5.0	4	20.0	15	75.0	20	100	1.30
18	Mikro Öğretim Yöntemi	---	---	5	25.0	15	75.0	20	100	1.25
19	Alan Araştırması Yöntemi	2	10.0	14	70.0	4	20.0	20	100	1.90
20	Bireysel Çalışma Yöntemi	1	5.0	17	85.0	2	10.0	20	100	1.95
21	Bilgisayar Destekli Öğretim Yöntemi	---	---	2	10.0	18	90.0	20	100	1.10

Tablo 2’de, Felsefe dersinde öğretim yöntemlerinin kullanımına ilişkin öğretmen görüşlerinin dağılımı görülmektedir. Felsefe öğretmenleri öğretim yöntemlerinden en fazla soru-cevap yöntemini kullandıklarını belirtmişlerdir ($\bar{x}=2.90$). Daha sonra en fazla kullandıkları yöntemler arasında sırasıyla, anlatım yöntemi ($\bar{x}=2.65$), tartışma yöntemi ($\bar{x}=2.60$), problem çözme yöntemi ($\bar{x}=2.35$) olduğunu ifade etmişlerdir. Felsefe öğretim yöntemlerinden olan diğer belli başlı öğretim yöntemlerini de “ara sıra kullanıyorum” ile “asla kullanmıyorum” arasında bir derecelemeye tabi tuttukları görülmüştür. Günümüzde en önemli öğretim yöntemlerinden kabul edilen, yeni görüş ve fikirlerin takip edilmesinde büyük kolaylık sağlayan, bilgisayar destekli öğretim yöntemini ise büyük oranda “asla kullanmadıklarını” belirtmişlerdir ($\bar{x}=1.10$).

Yukarıdaki Tablo I ve Tablo II’deki bulgulara dayalı olarak, anlatım ve soru-cevap yönteminin çok fazla kullanılıyor olması ve kullanım düzeyinin yüksek çıkması, öğrencilerin pasif dinleyici durumunda kalmalarına, kalıcı öğrenmelerin sağlanmasının güç olmasına neden olabilmektedir. Anlatım yönteminin doğru kullanılabilmesi için; öğrencilerin dikkatinin çekilmesi, güdülenmesi, performansının ortaya çıkarılması, görsel ve işitsel araçlarla desteklenmesi gerekmektedir.

Felsefe dersinde, öğrencilerin derinlemesine düşünmesi ve bir konu üzerinde fikir yürütmesine yardımcı olan tartışma yönteminin kullanım düzeyinin yüksek çıkması ve yöntemin çok kullanılır olmasının nedeni olarak; konunun bütününe öğrenilmesinde kolaylık sağlaması; dinleyerek ve fikir alışverişinde bulunarak öğrenmeyi tercih edenlerce çok kullanılır olması; anlatım yöntemi gibi araç-gereç gerektirmemesi; çok fazla bilinen bir yöntem olması gibi nedenler sayılabilir.

Problem çözme yönteminde önemli bir yer tutan öğrencilere bireysel düşünme imkanı sağlanması, sebep-sonuç ve akıl yürütme alışkanlığının

kazandırılması boyutu öğretmenler tarafından tam olarak algılanmadığı söylenebilir. Bu nedenden dolayı okullarda problem çözüme kullanılan materyallerin yetersiz olması ve öğrencilere kaynak kullanabilme alışkanlığının tam olarak kazandırılmaması, problem çözme yöntemi ve diğer yöntemlerin ortalamalarının düşük çıkma nedeni olarak düşünülebilir.

Tablo 3: Felsefe Öğretmenlerinin Öğretim Yöntemlerini Kullanmaları Açısından Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri Arasında Fark Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Soruların Ortalaması	Gruplar	N	X	SK	t	Önem Düzeyi
	Öğretmen	20	2.1500	0.5871	6.202	P=0.000 Anlamlı
	Öğrenci	210	1.7052	0.2667	3.355	P=0.003

Felsefe öğretmenlerinin öğretim yöntemlerini etkili bir şekilde kullanmalarına ilişkin öğretmen ve öğrenci görüşleri arasında fark olup olmadığına ilişkin bulgular tablo 3’de verilmiştir. Buna göre, öğretmenlerin öğretim yöntemlerini kullanmaları hakkındaki görüşleri ortalaması ($\bar{x}=2.15$), öğrenci görüşleri ortalamasından daha yüksektir ($\bar{x}=3.35$). Yani öğretmenler, öğrencilere göre farklı öğretim yöntemlerini daha çok kullandıklarını ifade etmektedirler. Ortalamalar arasında 0.05 oran düzeyinde anlamlı bir fark bulunmuştur. Öğretmenlerin görüşleri ortalaması “ara sıra kullanırım” üzerinde iken, öğrencilerin görüşleri “ara sıra kullanırım” altında olduğu görülmektedir. Bu sonuca göre, felsefe öğretmenleri derslerinde farklı öğretim yöntemlerini daha fazla kullanmaları için çaba harcamaları gerekmektedir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Felsefe öğretmeni, öğretim sürecinde kullanacağı öğretim yöntemlerini iyi bilmeli, öğrencilerin öğrenmeye karşı güdülenmelerini

sağlayacak dikkat, hedeften haberdar etme, ilgi uyandırma süreçlerini iyi kullanmalıdır. Çünkü, öğrencilerin güdülenmişlik düzeylerinin yüksek olması, öğrenmeye ilgi ve ihtiyaç duyması gibi etkenler öğrencilerin öğrenme düzeylerini artırır.

Öğretim yöntemlerinin uygunluğu ve yararlarının yanında, o öğretimin uygulayıcısı durumunda olan öğretmenlerin yöntemi bilmesi ve uygulaması yöntemin etkinliğini artırmaktadır.

Araştırma bulgularına göre, öğretmenlerin felsefe derslerinde en çok, soru-cevap, anlatım, tartışma, problem çözme yöntemini kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Felsefe derslerinde farklı öğretim yöntemlerini çok fazla kullanmadıkları ortaya çıkmıştır. Öğrenci görüşlerinin ise öğretmen görüşleri doğrultusunda olduğu görülmüştür. Oysa dersin uygulayıcısı konumunda olan öğretmen, derslerde konunun içeriğine uygun farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma becerisini gösterebilmelidir. Bu sayede alıcı konumundaki öğrenci, konulara daha fazla hakim olacak, dikkati dağılmayacak, daha fazla zevkli ve heyecanlı bir ders işlemiş olacaktır.

Araştırma bulgularına dayalı olarak aşağıdaki öneriler sunulabilir.

1. Eğitim programlarının düzenlenmesinde ve öğretim yöntemlerinin seçiminde öğrencilerin bireysel özellikleri dikkate alınmalıdır.
2. Milli Eğitim Bakanlığı tarafından düzenlenen öğretim yöntemine ilişkin seminer ve kursların süreleri uzun tutulabilir.
3. Felsefe öğretmenlerinin öğretim yöntemlerinin kullanımına ilişkin yetiştirilmeleri amacıyla fakülte-okul işbirliğine daha fazla önem verilebilir.
4. Öğretim yöntemleri alanında felsefe öğretmenlerine hizmet-içi eğitim kursları sık sık düzenlenmelidir.
5. Öğretim yöntemlerinin kullanımını kolaylaştıracak araç-gereç ve materyaller dersliklerde bulundurulmalıdır.
6. Eğitim Fakültelerinin Felsefe Öğretmenliği bölümlerinde eğitim programları ve öğretim dersinin önemi üzerinde daha fazla durularak bu derste öğretmen adaylarına uygulama yapabilme imkanı sağlanabilir.

7.Felsefe öğretmenleri teknolojik gelişmeleri takip ederek derslerde gerekli araç-gereçleri kullanmalıdırlar.

KAYNAKÇA

- Baykul, Yaşar., S. Gelbal, H. Kelecioğlu (2001). **Araştırma Teknikleri**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Bilen, Mürüvvet (1993). **Plandan Uygulamaya Öğretim**, Takav Matbaacılık, Ankara.
- Büyükkaragöz, Savaş ve Çivi, Cuma (1994). **Genel Öğretim Metotları**, Atlas Kitabevi, Konya.
- Çüçen, A.Kadir (1999). **Felsefeye Giriş**, Asa Kitabevi, Bursa.
- Descartes, Rene (1989). **Metot Üzerine Konuşma**, Çev. Mehmet Karasan, M.E.B.Yayınları, İstanbul.
- Erdoğan, İrfan (1998). **SPSS Kullanım Örnekleriyle Araştırma Dizaynı ve İstatistik Yöntemleri**, “Yayınevi Yok”, Ankara.
- Fidan, Nurettin (1996). **Okulda Öğrenme ve Öğretme**, Alkım Yayınları, Ankara.
- Gültekin, M. ve arkadaşları (2001). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir.
- Hesapçioğlu, Muhsin (1992). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Beta Basım, İstanbul.
- İşman, Aytekin ve Eskicumali, Ahmet (2003). **Eğitimde Planlama ve Değerlendirme**, Değişim Yayınları, İstanbul.
- Joyce, B and Weil, M (1996). **Models of Teaching**, Allyn and Bacon, Fifth ed., Boston.
- Kaptan, Saim (1991). **Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri**, Tekışık Web Ofset Tesisleri, Ankara.
- Küçükahmet, Leyla (2003). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme**, Nobel Yayınları, Ankara.

- Oğuzkan, A. Ferhan (1985). **Orta Dereceli Okullarda Öğretim, Amaç, İlke, Yöntem ve Teknikler**, Emel Matbaacılık, Ankara.
- Öner, Necati (1995). **Felsefe Yolunda Düşünceler**, M.E.B.Yayımları, İstanbul.
- Özden, Yüksel (1997). **Öğrenme ve Öğretme**, Pegem Yayınları, Ankara.
- Senemoğlu, Nuray (1997). **Gelişim, Öğrenme ve Öğretim**, Ertem Matbaacılık, Ankara.
- Seyidoğlu, Halil (1995). **Bilimsel Araştırma ve Yazma El Kitabı**, Geliştirilmiş 6. Baskı, Güzem Yayınları, No:10, İstanbul.
- Tozlu, Necmettin (2003). “Yeni Gelişmeler Karşısında Öğretim Metotlarının Felsefesi”, **Eğitim Felsefesi Üzerine Makaleler**, Elis Yayınları, Ankara.
- Uluğ, Feyzi (1999). **Eğitimde Grup Süreçleri**, İmge Kitabevi, Ankara.
- Yalın, H. İbrahim (2003). **Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme**, Nobel Yayınları, Ankara.